

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

(9) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ 21 ਮਾਰਚ, 1969 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਹ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969 ਨੂੰ 8,252 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ।, 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969 ਨੂੰ 2,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969 ਨੂੰ 500 ਰੁਪਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ 10,752 ਰੁਪਏ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਠੇਕਾ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦੀਆਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ।, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(10) ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਬੀ ਐਸ. ਜੀ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਡੀ. ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ, ਜੇ. ਜੇ.

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

j

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 3150 of 1973.

14 ਫਰਵਰੀ 1974 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ (1973 ਦਾ X) —ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 4, 5 ਅਤੇ 11 —ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950) —ਆਰਟੀਕਲ 14, 15, 19, 31, 31-ਏ ਅਤੇ 39 —ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ—ਕੀ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਆਰਟੀਕਲ 31-ਏ ਦੁਆਰਾ -ਉੱਥੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ - ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਜਾਂ 31 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ - ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਐਕਟ -ਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

39—ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ—ਕੀ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਸੈਕਸ਼ਨ 3 (4) ਅਤੇ 3(10) -ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ (1973) -ਨਿਯਮ 5(4)- ਧਾਰਾ 3(4) ਅਤੇ 3(10) ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਅਤੇ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ- ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼-ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸਬਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ—ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਏ (1) ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ—ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ ਐਕਟ (1897 ਦਾ X) —ਸੈਕਸ਼ਨ 3(42)- 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸਮੇਤ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 3(10), ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ-ਕੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 31 ਏ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39 (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14, 19 ਜਾਂ 31 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ। ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1973, ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ (2) (ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਬੁਝਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੇਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। (ਪਾਰਾ 3 ਅਤੇ 8)

ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੋਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਗੜਬੜ ਆਮ ਭਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚੇਗੀ। ਘੱਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39(ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਫੰਡ ਮਾਨਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੰਡ ਨੂੰ ਖੋਹ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ, ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਔਰਤ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਮਰਦ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ, ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਜਾਂ ਮਾਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜੱਜ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਕਿੰਨਾ ਰਕਬਾ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਉਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਆਗਿਆਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸੈਕਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਬਾਲਗ ਭਰਾ ਅਤੇ ਇਕ ਬਾਲਗ ਭੈਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਹੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧੀ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਆਮ ਰੀਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(4) ਅਤੇ 3(10) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਅਤੇ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆਯੋਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਖ। ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।) ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੀਵਿਤ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 5(4)। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੀਵਿਤ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਾਲਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜੀਵਿਤ ਮੈਂਬਰ, ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਬਾਲਗ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਬਰਕਰਾਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 3(4) ਅਤੇ 3(10) ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ " ਅਤੇ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਖੰਡਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। (ਪੈਰਾ 19)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਧਾਰਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਐਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਏ(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਯਾਨੀ ਕਿ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਨੂੰ, ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ, ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿੰਨੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 5(4) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(4) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੀਵਿਤ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਿਨ ਹੀ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਕੋਲ

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਨ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31A(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 20)

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਕਲੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਗਲੋਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(42) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ', ਜਿਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 367 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ 'ਉਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਗੋਂ ਨਿਆਇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਕਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਦਿਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਇਲਾਕਾ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 31 ਏ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(10) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਹਰ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।', ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰਤਨ (ii) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ, ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ' ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ, 1973 ਦਾ ਨਿਯਮ 5(4) ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਸ ਵਿਭਾਜਨਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਅਤੇ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 22)

' ਐੱਫ਼ _

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਹ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ - 1 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ। ਡੀ.ਕੇ ਮਹਾਸਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਏ ਲਈ। ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1972 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਉਲਟ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।) ਐਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ, 1973 ਦੇ ਨਿਯਮ 4(1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇਪੀ ਭੰਡਾਰੀ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਆਰਸੀ ਸੇਤੀਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਜੇ.ਐਸ.ਵਾਸੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਐਸ.ਕੇ. ਸਿਆਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਨ. ਰਾਮਪਾਲ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ।

ਨਿਰਣਾ

T ULI, J.- (1) ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1973 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ 'ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਐਕਟ ਨੂੰ 24 ਮਾਰਚ, 1973 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਅਤੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 12-ਲੇਗ./73 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੇਸ (ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੰ. 3145, 3150, 3210, 3254, 3287; 3288, 3293, 3456 ਤੋਂ 3463, 3469, 3470, 3472, 3450, 3350, 3450, 3350 ਨੂੰ 3568, 3629 ਅਤੇ 4004 ਆਫ 1973) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਐਕਟ ਦੇ Thei ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(4) ਅਤੇ (10) ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਅਤੇ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“4(1) ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਬੰਧਕ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ - ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ-

(a) ਯਕੀਨੀ ਸਿੱਚਾਈ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਫ਼ਸਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਨੂੰ 'ਪਹਿਲੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ'

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ), ਸੱਤ ਹੈਕਟੇਅਰ; ਜਾਂ

- (b) ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ, ਗਿਆਰਾਂ ਹੈਕਟੇਅਰ; ਜਾਂ
- (c) ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ, 20.5 ਹੈਕਟੇਅਰ; ਜਾਂ
- (d) ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ, ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੈਮਾਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਖੇਤਰ, ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। (a), (b) ਅਤੇ (c) ' ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੇਤਰ 21.8 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹੱਈਆ-

- (i) ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਯੋਗ ਖੇਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਇਹ 21.8 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ;
- (ii) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ . /
- (3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (4) (ਏ) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਫਾਰਮਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਇਕੱਠੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;
- (ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (5) ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਕਰੀ, ਤੋਹਫੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਟਰਾਂਸਫਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ।
- (6) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੈਕਟੇਅਰ ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (7) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ, ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

5(1) ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਚੁਣੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਲ ਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਕਲੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਪੁੱਤਰ, ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਟਵਾਰ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

2 2) ਚੋਣ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੈਪਸੂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3 ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ, ਵਿਆਹੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ;

3(10) ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਪਰਿਵਾਰ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ;”।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ 1 ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39 (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 o I ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (b) ਅਤੇ (c) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲੇਖ ਦੇ 3 ਹਵਾਲੇ 1 ਦੇ ਬਿਨਾਂ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"2. ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ।"

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿਧਾਨ (ਪੱਚੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1971 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਧਾਰਾ 31C ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"31 ਸੀ. ਆਰਟੀਕਲ 13 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 39 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ।, ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 14, ਆਰਟੀਕਲ 19 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 31 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।"

ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਧਾਰਾ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਸੁਪੀਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ 24 ਮਾਰਚ, 1973 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; 1973. ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਾਰਾ 39 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।, ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ- (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 31 ਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। (b) ਅਤੇ (c) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, ਅਨੁਛੇਦ 19 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 31 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਾਰਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਅਰਥ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਕੋਸ਼ਵਾਨੰਦ ਦੇ ਕੋਸ਼ (1) (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਹੋ ਗਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) , ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ

(1) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 1461.

ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। (1) ਧਾਰਾ 31 ਏ ਦਾ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

“31A(1) ਆਰਟੀਕਲ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-

- (a) ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੋਧਣਾ;

ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਅਤੇ 'ਅਧਿਕਾਰ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“31A(2)। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ, -

- (a) ਸਮੀਕਰਨ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਦਾ, ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਥਾਨਕ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਨੂਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ-
- (i) ਕੋਈ ਜਾਰੀਰ, ਇਨਾਮ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਜਨਮ ਅਧਿਕਾਰ;
- (ii) ਰਾਇਤਵਾੜੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ;
- (iii) ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ, ਜੰਗਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;
- (b) ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਅਧਿਕਾਰ' ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ, ਉਪ-ਪ੍ਰਾਪ ਰਾਇਟਰ, ਅੰਡਰ-ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ, ਕਾਰਜਕਾਲ-ਧਾਰਕ, ਰਾਇਤ, ਅੰਡਰ-ਰਾਇਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਚੋਲੇ ਅਤੇ - ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ।”

ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ " ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ" ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ-

"ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ, 1953, ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਟੈਨੈਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ, 1955, ਲਾਗੂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953, ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਪਸੂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਜ ਜੋ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਲਈ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੀ ਐਕਟ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ।

ਦੂਜਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਿਟ ਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਡਰਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

(5) ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਉੱਚੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਡੀਲਜ਼: ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ; ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਇਸ ਲਈ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ; ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਣਵਰਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਧਾਰਾ 13 ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ II ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ III ਫੁਟਕਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ

ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ; ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਬਕਾਇਆ ਦਸੰਬਰ ਰੀਸ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਪੀਲ, ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਕਲੈਰੀਕਲ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਸਟੈਪ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਅਰਜ਼ੀ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਧਾਰਾ 22 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮੁੜ ਕਵਰ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ; ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ; ਧਾਰਾ 26 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਛੋਟ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਹੈ।

(6) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953, ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955, ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 31-ਏ(ਐਲ)(ਏ) ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਉਹਨਾਂ ਦੇਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਵਲਤਾਪੂਰਵਕ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤੰਤੂਆਂ - ਦੇ ਆਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ। ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗਵਾਲੀਅਰ ਰੇਅਨ ਸਿਲਕ Mf^{\wedge} ($Wug.$) ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਆਦਿ ਵਿੱਚ (2) ਪਾਲੇਕਰ, ਜੇ., ਰੀ ਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ।"

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ ਹਨ-

"(ਏ) ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਪਹਿਲੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦੋ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟੀ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਹੋਵੇ, ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਪਹਿਲੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਉਧਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੋ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ livelihood ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ

(2) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 2734.

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਭਲੇ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨਾਜ, ਚਾਰੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਈਅਰ, ਜੇ., ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ: -

ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਅਸਮਾਨਤਾ, ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਪਛੜਾਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮੇ ਰੀਕਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ (1964-65 (Vol. 50) IOWA ਲਾਅ ਰਿਵਿਊ 629) —

'ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਆਹ ਐਗਰੀ ਕਲਚਰਲ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਅਟੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਟੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਉੱਚਾਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੇਖਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਇਕਸੁਰਤਾ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ। ਲੋਕਤੰਤਰ।'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਡਾਇਲੈਕ ਟਿਕ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਵਿਚੋਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲਾਂ, ਜ਼ਮੀਨਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਵੀਪ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿੱਚ, ਕੇਰਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫੋਰੈਸਟ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਐਂਡ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ) ਐਕਟ, 1971 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਆਰਟੀਕਲ 14, 19 (1) (ਐਫ) (ਜੀ) ਅਤੇ 31 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁਣ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮੁੜ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਿਰਫ ਭਰਮਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੇ ਦੋ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ-

ਨਿਯਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬੁਝਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ-

“ਸਰਕਾਰ, ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਂ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਰਜਿਸਟਰੀ 'ਤੇ ਸੈਪਣਾ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣਾ-

- (a) ਕਿਸਾਨ;
- (b) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰ;
- (c) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹਨ;
- (d) ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ;

(e) ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਉਹ ਆਮਦਨ ਸੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲਾਂ

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ।

(7) ਦ ਕੰਨਨ ਦੇਵਨ ਹਿਲਜ਼ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਨਨ ਦੇਵਨ ਹਿਲਜ਼ (ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ) ਐਕਟ (1971 ਦਾ 5), ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ' ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। /

(8) ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, (1955 ਦੇ ਐਕਟ 11 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਐਕਟ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ-

- (1) ਇਹ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵਸਾਉਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ;
- (2) ਇਹ ਸੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਝੇ ਗਏ 'ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ' ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ _____

- (3) ਏਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 2301,
- (4) ਏਆਈਆਰ 195.9 ਐਸਸੀ 519।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

- (3) ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੋਧਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 31 ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ ਨੇ ਵਾਧੂ ਰਕਬਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ ਦੇ 4 ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੈ, ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (a) ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਬਜ਼ਰ ਜ਼ਮੀਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(5) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਹਿਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਕੋਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ(2) (ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਬੁਝਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਇਹ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

(9) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

39. ਰਾਜ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰੇਗਾ-

- (a) * * * * *
- (b) ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਭਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ;
- (c) ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੌਲਤ ਅਤੇ > ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨੂੰ ਆਮ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ 'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੋਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਆਮ ਭਲੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚੇਗੀ। ਘੱਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ।

(11) ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜਾਧੀਰਾਜਾ ਸਰ ਕਾਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਆਫ ਦਰਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (5), ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 941 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਹੁਣ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਪਗਨਡ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ

(5) 1952 SCR 889.

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖੰਡ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਮ ਲਾਭ ਲਈ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜੱਜ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੀ ਭਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਣਿਜ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੂਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਛੋਟਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਮਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਆਧਾਰ। ਮੁਹਾਵਰੇ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼' ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕੇ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(12) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਹ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(13) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਧੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸਬਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ

ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਔਰਤ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਧਾਰਕ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਰਦ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ, ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਜਾਂ ਮਾਦਾ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜੱਜ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਕਿੰਨਾ ਰਕਬਾ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਵਿਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਉਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸਬਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁਚਲਤ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਧੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਕੇਵਲ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਪੁਚਲਤ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਸੀਵਿਲ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਬਾਲਗ ਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਦਲੀਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ■ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਾਠੀ ਰਾਨਿੰਗ ਰਾਵਤ ਬਨਾਮ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (6) (ਪੰਨਾ 442 'ਤੇ) ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਭਿੰਨਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ 'ਵਿਤਕਰਾ' ਆਰਟੀਕਲ 14 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 15(1) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 16(2) ਵਿੱਚ 'ਵਿਤਕਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਇੱਕ ਬਣਾਉਣਾ। ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਅੰਤਰ; ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਲਈ'। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਸ ਡ੍ਰਾਈਮੀਨਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਅਜਿਹੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 16 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਨ। ਪਰ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ।

(15) ਅਗਲਾ ਅਗਲਾ ; _ _ ਸੰਵਿਧਾਨ . ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ-

“ਧਾਰਾ 14 ਆਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ

(6) 1952 SCR 435.

(7) 1954 SCR 930.

ਇੱਕ ਠੋਸ ਵਰਗੀਕਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਅਪੈਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੁਦ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਲੇਖ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 497 ਵਿਚ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

, ਇਹਨਾਂ

ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 5 ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਸੇ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ, ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ। ਫਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੱਖਣੀ ਰੇਲਵੇ ਬਨਾਮ ਰੰਗਾਚਾਰੀ (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਰਿਮੋਟ ਬੈਰਿੰਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਦੱਖਣੀ ਰੇਲਵੇ, ਅਤੇ ਪਰਸੋਨਲ ਅਫਸਰ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ), ਦੱਖਣੀ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸ III ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੇਲਵੇ ਸੇਵਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਾਸ III ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਸੀ। ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ , ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ,

ਧਾਰਾ 16(1) ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(16) ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 1 ਦਰਲੌਰਡ ਵਕੀਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਚ.ਐਮ. ਵਿੱਲੋ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (9) ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 15। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਲੋ ਨੂੰ 23 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅੰਤਮ ਏਕੀਕਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਤੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੁਰਸ਼ ਕੋਡਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 1 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਕਾਡਰ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1954. ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1956 ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

(8) (1962) 2 SCR 586.

(9) 1966 ਕਰ. ਐਲਜੇ 678

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਾਡਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਧਾਰਾ 16(2) ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਲੋ ਪੁਰਸ਼ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਹਿਲਾ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਚੋਣ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 1956 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਲੋ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿੰਗ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਧਾਰਕ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ, ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕੱਲੀ ਸੈਕਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਲਗ ਧੀ, ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੁੱਲ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(17) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(13) ਵਿੱਚ 'ਸਵੈ-ਖੇਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਖੇਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਓ। ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਦੋ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5, ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਮਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਾਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਦ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਆਗਿਆਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਤਰਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਕ ਬਾਲਗ ਧੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਬਾਲਗ ਭਰਾ ਅਤੇ ਇਕ ਬਾਲਗ ਭੈਣ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰ ਬਾਲਗ ਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਮਾੜਾ ਜਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪ ਨੂੰ ਤਰਕਹੀਣ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਰਦ ਰੋਖਿਕ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਜਾਂ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਇਸਤਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਵਾਇਤੀ ਕਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਪਤਨੀ, ਵਿਧਵਾ, ਮਾਂ, ਧੀ ਜਾਂ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਰਦ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਰਦ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ, ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ; ਉਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸੰਪੱਤੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਧੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲਗ ਧੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(4) ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਵਿਆਹੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(18) ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ 5 ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ। ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(19) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31A(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਰਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1964 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

“ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਦਰ 'ਤੇ ਜੋ ਇਸਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(4) ਦੁਆਰਾ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(10) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ 7 ਹੈਕਟੇਅਰ, 11 ਹੈਕਟੇਅਰ, 11.

ਆਈ

ਹੈਕਟੇਅਰ, 20.5 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜਾਂ 21.8 ਹੈਕਟੇਅਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ 1/5 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪਤੀ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪਤੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੀਵਿਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ, 1973 ਦੇ ਨਿਯਮ 5(4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਤੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਖੇਤਰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਪਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਚੁਣੇ ਜੋ ਡਿੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸਬਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਮੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਬੰਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਦੇ ਵੀ, ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬਚੇ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 5(4) ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ। 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹੀਆਂ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੀਵਿਤ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਆਈਐਲ ਆਰ., ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ”

(1974)1

ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। . ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਾਲਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜੀਵਿਤ ਮੈਂਬਰ, / ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਬਾਲਗ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ

ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(20) ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 7 ਉਪਬੰਧ 1 ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪੀੜਤ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31A(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਧਾਰਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਐਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਜ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31A(1) ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਯਾਨੀ ਕਿ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਨੂੰ, ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ, ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿੰਨੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 5(4) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(4) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੀਵਿਤ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ

ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ, ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸਬਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31A(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(42) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 367 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਏ(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(42) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਿਆਂਧਾਰਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਕਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ

'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਦਿਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਇਲਾਕਾ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਢੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾ ਹੀ

ਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ, ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਏ(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। .

(21) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ (ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ) 'ਐਕਟ, 1961 ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(11) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਇਕਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ। ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(22) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਛੱਤ ਖੇਤਰ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਕਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ (1964 ਦਾ 1), ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੀਲਿੰਗ ਰਕਬਾ 5 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ (ਪਰ 6 ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ 7 | ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ), 10 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ (ਪਰ 12 ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 15 ਆਮ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ) ਦੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ (ਪਰ 12 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ 20 ਆਮ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ, 10 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ (ਪਰ ' 12 ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ 15 ਆਮ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ)। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਲਗ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

(22) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(10) ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਹਰ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ (ii) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ੳ) ਤੋਂ, (ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ,' ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (ਬੀ) ਸੈਕਸ਼ਨ 4* ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ, 1973 ਦਾ ਨਿਯਮ 5(4) ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗਾ।

(23) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਾੜੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ, ਤੋਹਫੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਤਬਾਦਲੇ ਸੱਚੇ ਸਨ। ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ *ਰੀਸ ਇੰਟੀਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਗੀਰਥ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (10)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ: -

“ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰੇ ਤੋਹਫਿਆਂ, ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ '*ਸੁਬੋਧ ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਈ*' (11) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7, ਬੰਗਾਲ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸੇਲਜ਼ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(10) ਏਆਈਆਰ 1954 ਪੀ.ਬੀ. 167

(11) ਏਆਈਆਰ 1951 ਕੈਲ. 35.

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - 'ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ ਬਨਾਮ ਮਾਉਟ ਅਤੀਕਾ ਬੇਗਮ (12)। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦਾ ਨਿਰੋਧਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਸਰਾਰਤ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੰਗਦਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮੇਸ਼ ਝਾਅ (13) ਵਿੱਚ, ਬਿਹਾਰ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ (1950 ਦਾ 30) ਦੀ ਧਾਰਾ 4(h) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ।, ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤਬਾਦਲਾ 1 ਜਨਵਰੀ 1946 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਪਰਿਟੀ ਵਿਗੋਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 4(h) ਐਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਵੈਕਿਊਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਾਊਂ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਕਾਲੀ ਵੈਸਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਨਤੀਜਾ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ

(12) ਏਆਈਆਰ 1941 ਐਫਸੀ 16.

(13) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਫਸੀ 50.

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਤੁਲੀ, ਜੇ.)

ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ. ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਜਮੇਰ ਰਾਜ* (14) ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ, ਅਜਮੇਰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਮੀਡੀਅਰੀਜ਼ ਐਂਡ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1955 (1955 ਦਾ ਅਜਮੇਰ III) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤਰਮ ਡਾਇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ। ਉਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਾਂਚੂ, ਜੇ., ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਪੀ. 477 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

'ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਾਇਕ ਹੈ... ਅਜਿਹਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਉਪਬੰਧ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31A(l)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਇਹੀ ਤਰਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(h) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(h) ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31A ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 4(h) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31A (l)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਰਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 85(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, *ਕੁੰਜੁਕਟੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੋਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (15) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(14) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 475।

(15) ਏਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 2097।

ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ (1964 ਦਾ 1) (1969 ਦੇ ਐਕਟ 35 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ)। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 85, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪੜ੍ਹੋ:

"85. ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਪਣ।

(1) ਜਿੱਥੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ / ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਕੁਡੀਕਿਡਪੁਕਰਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ। —ਜਿੱਥੋਂ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਮਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਾਲਗ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 18 ਦਸੰਬਰ, 1957, ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਬਿੱਲ, 1963, ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ-

(i) ਵੰਡ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ; ਜਾਂ

(ii) ਕੁਦਰਤੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਾਰਨ; ਜਾਂ

(iii) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜੋ 18 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ; ਜਾਂ

(iv) ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ,

ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ - ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕੈਲਕੁਲੇਟੇਇਨ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ , ਜਿੱਥੋਂ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ

ਕਰੇਗਾ।"

ਕੋਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਬੈਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: -

“ਧਾਰਾ 85 ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, 18 ਦਸੰਬਰ, 1957 (ਕੋਰਲਾ ਐਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ। ਕੋਰਲ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਬਿੱਲ, 1963 (ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਨੂੰ ਫਿਕਸਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਮਰਪਣ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। • ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੈਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁਣੇ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੌਂਪਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 88 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਹੂਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 14, 19 ਜਾਂ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 31-ਏ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ, ਦੂਜਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਅਧਿਨਿਯਮ (ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।

ਲੇਖ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ) ਧਾਰਾ 88 ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਬਾਦਲਾ ਅਛੂਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡਣਾ ਹੋਵੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਜੋ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ,

ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਇਹ ਤਰਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੂੰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ:

“ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 31-ਏ(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਇਸਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।”

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਕੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨ।

Sucha Singh Bajwa v. The State of Punjab. (Tuli, J.)

ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇਪਣਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੇਨਾਮੀ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤੋਹਫੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੜ-ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਖਾਤਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(5) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਉਪਬੰਧ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 24 ਜਨਵਰੀ 1971 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਸੱਚਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਾੜੇ ਤਬਾਦਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਬਾਦਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(5) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਹੈ।

(24) ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31-ਏ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਹੈ। ਭਰਮਪੂਰਣ

(25) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ, 1973 ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਬੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਸਦੀਵੀ ਖੇਤਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜੋ ਨਿਯਮ 10 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ B ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੈਰ-ਬਾਰਮਾਸੀ ਖੇਤਰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ਹੈਕਟੇਅਰ ਪਹਿਲੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਉੱਚੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 10 ਇੱਕ ਭੂਮੀ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਸੱਤ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਵੀ ਨਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰੋਸਿਆ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਗੈਰ-ਸਦੀਮਾਹੀ ਨਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ 'ਸਦੀਮਾਹੀ' ਅਤੇ 'ਨਾਨ-ਪੀਰਨੀਅਲ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਫਸਲ ਜਾਂ ਦੋ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ

ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ B ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(26) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(27) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

14 ਫਰਵਰੀ 1974 ਈ.

ਡੀ ਕੇ ਐਮ ਅਹਾਜਨ, ਜੇ. - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਪੀ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਅਤਰ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਐੱਸ.ਜੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

14070ILR—ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.